Expoziția este gîndită pe o formulă oarecum clasică : evidențierea evoluției artistului, atît din punct de vedere al mijloacelor plastice cît și al tematicii.

Urmînd firul cronologic al creației artistului, între aceste lucrări sînt încadrate cîteva compoziții inspirate din război, precum și naturi statice — unele foarte pictural tratate (*Vioara lui Zambac*, 1924 — una dintre cele mai bune lucrări ale sale), portrete (*Autoportret* 1924—1925). Ultimul deceniu din viața artistului este marcat prin înnoirea stilului său, în sensul sporirii picturalității și al înnoirii tematicii (*Profil*, 1929; *Intermezzo cromatic — Madrigal*, 1930; *Garoafe*, 1933; *Flori roz*, 1937), fapt cu pregnanță subliniat de actuala expoziție.

O gîndire clară a condus la organizarea expoziționlă propriu-zisă. În prima sală, tot în ordine cronologică sînt grupate desene, acuarele, lucrări în tempera — opere independente sau faze pregătitoare pentru marile compoziții —, schițe de pe front, proiecte de compoziții decorative. Organizatorii au profitat de pauza arhitectonică oferită de spațiu, pentru a grupa, de cealaltă parte a culoarului de trecere, lucrări în ulei din prima fază — cea expresionistă — din activitatea pictorului (*Peisaj din Balcic*, 1913; *Pălăria verde*, 1912).

În sala principală — rezervată exclusiv lucrărilor în ulei, — concepția compozițională este aparent simplă, datorită criteriului cronologic pe care este structurată. Dar, în cadrul acestei gîndiri, își fac loc anume sublinieri ale unor relații dintre tablouri (prin expuneri simetrice, de exemplu), treceri aparent bruște, cu rost expresiv, de la o temă la alta, ritmuri cromatice largi, cu rapeluri subtile.

Spargerea monotoniei expunerii continue, pe cei patru pereți ai încăperii, prin introducerea de panouri mobile — acestea însă prea simetric plasate — aduc o rezolvare care se impunea atît ca o necesitate de variație cît și din rațiunea sporirii suprafeței de panotare.

Selecția lucrărilor se dovedește a fi riguroasă, organizatorii vădind o îndelungată meditație și o alegere motivată a pieselor consacrate expunerii.

Ca pentru orice adevărată retrospectivă, munca în vederea realizării expoziției „Theodorescu-Sion" a cerut eforturi deosebite, eșalonate pe parcursul a mai bine de doi ani. Despre acestea vorbesc atît expoziția, cît mai ales *Catalogul* științific deosebit de se ios întocmit. Pentru exemplificare, ar merita remarcate : cronologia detaliată — dar tocmai prin aceasta foarte utilă — a vieții și a creației artistului (însoțită și de fotografii ilustrînd mai ales activitatea publică a pictorului), cele două pagini rezervate în întregime reproducerii semnăturilor lui Theodorescu-Sion, analizele stilistice dezvoltate și complexe integrate în economia fiecărei fișe științifice și bibliografia ce o însoțește.

Dictată de imperativele grupării în pagină a unui anume număr de fișe, machetarea ilustrației (tehnoredactare Gh. Matei), corespunde exact fișelor de pe pagina de vizavi. Aceasta face ca, în mod necesar, în funcție de dezvoltarea fișelor, pagina ilustrată să fie mai încărcată, sau mai aerată și, deși nu totul este inspirat machetat, există anume grupaje expresive. Pentru ilustrația color, păstrîndu-se aceleași proporții în reproducere ca și pentru fotografiile alb-negru, s-a ajuns la o formulă săracă, imaginea prea mică și încadrată de un chenar inexpresiv, formînd o pată de culoare în mijlocul unei imense pagini albe.

★

Deschisă la 18 februarie 1972, Expoziția retrospectivă „Ion Theodorescu-Sion" a rămas deschisă pînă la sfîrșitul lunii aprilie.

Tereza SINIGALIA

RETROSPECTIVA „HANS EDER" ORGANIZATĂ DE MUZEUL DE ARTĂ DIN BRAȘOV

Pentru brașoveni, numele lui Hans Eder stîrnește același interes ca și cel a lui Mattis - Teutsch. Inițiativa Muzeului de artă din Brașov de a pregăti o retrospectivă a acestui pictor nu este decît o confirmare a prețuirii de care el se bucurase din partea predecesorilor și îndeplinirea unei îndatoriri culturale.

Alături de Mattis-Teutsch, de Elena Popea sau Valeriu Maximilian, Hans Eder întregește și definește prin opera și personalitatea sa pictura brașoveană din perioada dintre cele două războaie mondiale.

Dacă retrospectiva „Mattis-Teutsch" a fost realizată în iulie 1971 de către Oficiul de expoziții din București, de data aceasta, retrospectiva „Hans Eder" s-a desfășurat sub egida Muzeului de artă din Brașov ; pentru ea au fost adunate pînze ale pictorului de la diferite muzee și din colecții particulare. Nimic nu angajează mai mult priceperea artistică, puterea de selecționare a specialistului, ca o retrospectivă. Răspunzînd cu entuziasm, muzeele și colecționarii au oferit pentru expunere tot ceea ce aveau mai bun sau mai reprezentativ din pînzele acestui pictor. Aici intervine, de fapt, personalitatea specialistului care știe, printr-o muncă de zi cu zi și lună de lună, să aleagă într-adevăr ceea ce îl definește și îl reprezintă pe artist.

Deschisă la 5.IIa.c. în sala „Arta" (sala de expoziții a Muzeului de artă), retrospectiva a fost întîmpinată cu multă căldură de oamenii de specialitate și de vizitatori. Cele 48 de lucrări prezentate au conturat stilul și personalitatea artistului brașovean. Au fost prezente lucrări ale pictorului din perioada primului război mondial, în care zbuciumul protestatar se face simțit înre-

https://biblioteca-digitala.ro

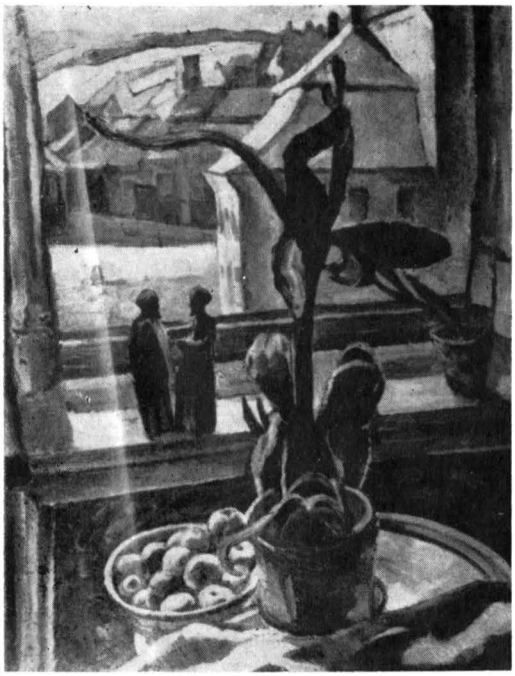

HANS EDER – NATURĂ MOARTĂ CU CACTUS

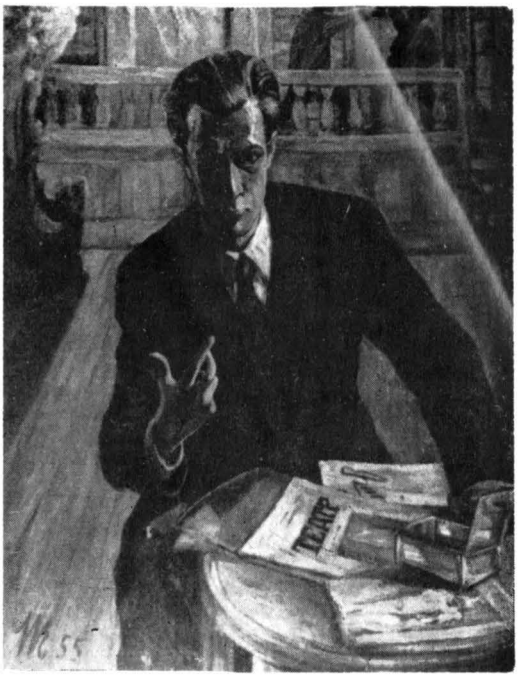

HANS EDER – PORTRETUL REGIZORULUI SIMIONESCU

gistrînd ororile războiului (*Spînzurătoarea din primul război mondial, Retragerea trupelor austro-ungare*), de asemenea portretele care ocupă un loc important în arta sa și în care se vede influența pictorului austriac Oskar Kokoschka (*Autoportret cu pipă, Cap de bătrîn*), acea serie de portrete pictate între 1913–1925 accentuat expresioniste. Este prezentat și Eder ca peisagist, Eder ca portretist, Eder ca autor de compoziții, aparent eteroclit, dar avînd mereu un numitor comun : aceeași idee, același conținut, dar exprimat mereu altfel, prin alte motive, dar întotdeauna cu o culoare violentă și o linie contorsionată.

Retrospectiva a însemnat pentru o mare parte din publicul brașovean descoperirea unui pictor angajat profund în problematica epocii sale, iar pentru specialiști o adevărată expoziție de ținută, deși trebuie să mărturisim că au fost omise din expunere lucrări importante (*Portretul lui Octavian Goga, Portretul lui Ion Minulescu*).

Retrospectiva a intrat în circuitul național fiind programată — în afară de București unde a fost deschisă la mijlocul lunii mai — și la Sibiu și Cluj. Pe această linie a valorificării patrimoniului, Muzeul de artă din Brașov va organiza la sfîrșitul acestui an și retrospectiva pictorului Valeriu Maximilian, pentru care a început deja să se lucreze.

Anca POPP SĂNDULESCU

APULUM, VIII–IX

Sub egida Muzeului de istorie și arheologie din Alba Iulia și cu sprijinul organelor centrale și locale au apărut, în vara anului trecut, două noi volume — VIII și IX — din publicația științifică anuală Apulum. Însumînd peste 1 200 pagini și beneficiind de o prezentare grafică frumoasă, volumele conțin numeroase studii referitoare la cele mai recente descoperiri și probleme din domeniul arheologiei, istoriei și etnografiei.

Volumul VIII este dedicat semicentenarului creării P.C.R., în semn de recunoștință pentru sprijinul acordat permanent în dezvoltarea și afirmarea Muzeului de istorie și arheologie din Alba Iulia, una din cele mai mari instituții cultural-educative din România socialistă. Cele 41 studii aduc o substanțială contribuție la lămurirea unor importante probleme de istorie medie, modernă și contemporană, istoria artelor, etnografie și artă populară. Semnalăm din mulțimea studiilor pe cele semnate de : Roland Schilling — *„Cu privire la cele mai vechi informații scrise despre cnejii români"*, care pune în discuție unele pasaje din ucrarea „Cîntecul de jale" al canonicului Rogerius, unde se întîlne te termenul de *canesii* interpretat

https://biblioteca-digitala.ro